

Külterületek a városfejlődés árnyékában

Vasárus Gábor László
Szegedi Tudományegyetem

A rendszerváltozás után felgyorsult hazánkban a szuburbanizáció folyamata, ezzel a nagyvárosok környezetében jelentős társadalmi és területhasználati változások indultak meg. A jobbára spontán módon zajló folyamatok révén különböző előnyök és hátrányok hatnak a városokat körülvevő rurális területekre. E térségek sajátos hazai formái a fokozatosan lakóterületté alakuló külterületek, melyek közül a szőlőhegyek, zártkertek, majorok és az egyéb típusok sajátosságaik miatt eltérnek a tanyák jellemzőitől, de ezek vizsgálata nem túl intenzív a hazai szakirodalomban. Elemzésünk a szuburbanizációs jelenségek hatásainak feltárása mellett azért is időszerű, mert a külterületi lakóhelyek recens folyamatairól viszonylag kevés adat áll rendelkezésre, különösen a szuburbán öv esetében, ezért új adalékokkal szolgálhat vizsgálatuk.

Győr a vidéki nagyvárosok között az egyik legkiterjedtebb, legfejlettebb agglomerációval rendelkezik, elemzésünkben az is e területi egység kiválasztását indokolja, hogy rendkívül változatos kiterjedésű, lakosság számú és típusú külterületek találhatóak nem csak az agglomerációs községek, de a nagyváros közigazgatási területén is, lehetőséget biztosítva a differenciált, eltérő fejlődési utak feltárására. Kutatásunkban a következő kérdésekre keressük a választ empirikus eszközök - kérdőíves felmérés, interjúk és terepi felmérés - segítségével:

- Miben különbözik a külterületi szuburbanizáció a hagyományos (belterületeket célzó) folyamattól? Kimutathatóak-e eltérő tendenciák a demográfiai folyamatokban?

- Kik alkotják az agglomerációs községek külterületein lakók és az ide migrálók csoportját, mi az a tényező, amely miatt e területeket választják?

- Van-e eltérés a különböző típusok (majorok, szőlőhegyek, zártkertek, tanyák és egyéb) fejlődése között? Esettanulmányok segítségével pedig értékeljük, hogy a külterületek magtelepüléseinek (falvak) fejlődési tendenciái determinálják-e a külterületig útját.

A külterületeken intenzív átalakulás zajlik, ezért e területek szerepe lényegesen nagyobb a hazai nagyvárosok agglomerációinak fejlődésében, mint azt a korábbi hazai kutatások feltételezték. Jellemzőjük az agglomerációs övben, hogy nagy az idővel lakóhellyé váló második otthonok és hobbitelkek aránya, magas a népességnövekedés, valamint olcsó ingatlanai alternatívát képeznek a szerényebb jövedelmű lakhelyváltók számára, így jelentőségük a statisztikák tükrében még tovább nőhet.